

# Beyond Good and Evil.

## Agressie en psychoanalytische therapie

**Studiedag VVPT**  
**Vrijdag 5 juni 2015**  
**AVC UPC Kuleuven**  
**Kortenberg**

### INFO

Wanneer een vliegtuig vol kadetten in de film *Lord of the Flies* (gebaseerd op het boek van William Golding) neerstort op een onbewoond eiland ontwikkelen zich al snel uitgesproken rollen waarin rede en geweld respectievelijk door Ralph en Jack gerepresenteerd worden. *Piggy* is een gedroomd slachtoffer van de agressie die doorheen de groepsdynamiek steeds grotere vormen aanneemt en uitmondt in een wilde uitbarsting.

Ook in het dagelijkse leven komt agressie in allerlei gedaanten voor evenals in de therapiekamer. De baby die ouders tot wanhoop kan drijven en bij hen allerlei agressieve fantasieën oproept. De kleuter die zich al bijtend laat gelden in de crèche of kleuterschool. Het ongecontroleerde en gedragsmoeilijke kind dat middels etiketten en bijhorende behandelingen 'gesocialiseerd' dient te worden. De automutilerende puber of de delinquente adolescent wiens destructieve en agressieve handelingen met afschuw beantwoord worden. De grensoverschrijdende volwassene die veroordeeld dan wel verheerlijkt wordt afhankelijk van het object van zijn agressie. In een poging om agressie te begrijpen heeft de psychoanalyse door de jaren heen getracht het wezen, de rol en de betekenis ervan theoretisch te vatten en de klinische manifestaties ervan te onderkennen.

Bijna 100 jaar geleden dacht Freud (1920) dat hij met de invoering van het begrip doodsdrift een antwoord gevonden had op de vraag naar de oorsprong van de onmenselijke menselijke wreedheid en hiermee een fundamentele verklaring voor de agressiviteit. Na hem hebben andere auteurs zoals onder andere Klein, Winnicott en Kernberg het theoretisch en klinisch denkkader verder aanzienlijk verrijkt.

Deze studiedag wil bijdragen tot de verkenning van het fenomeen agressie in de praktijk van de psychoanalytisch psychotherapeut. Het zal gaan over de moeilijkheid voor de therapeut om diverse vormen van agressie te (ver-)dragen, te onderkennen in de overdracht en tegenoverdracht, te containen en te denken (mentaliseren). In de psychoanalytische therapie tracht men immers uitingen van agressie als betekenisvolle communicatie te beluisteren, waarbij agressie in haar diverse uitingsvormen doorheen de ontwikkeling ook als een onmisbare positieve kracht wordt gezien.

De sprekers maken vanuit hun eigen invalshoek duidelijk hoe zij agressie ontmoeten in hun praktijk en op welke manier zij dit begrijpen. In de lijn van de VVPT-traditie wordt dit een klinisch georiënteerde studiedag, met de focus op de psychoanalytische psychotherapeutische praktijk en dus behoorlijk wat casuïstiek. Eveneens naar VVPT-traditie wordt theoretische reflectie en verdieping niet uit de weg gegaan en krijgt de deelnemer ruimte voor eigen reflecties en klinische en theoretische vragen, in dialoog met de sprekers.

### PROGRAMMA

#### Voormiddag

- 8u30 Onthaal, inschrijving, koffie
- 9u30 Filmfragment
- 9u40 Opening door **Caroline Vanderhallen**
- 10u00 **Louise Emanuel**  
*Love and Hate in the Nursery:  
On whom does the shadow fall?*
- 11u00 Koffie
- 11u25 **Patrick Meurs**  
*Agressie, narcisme en objectrelaties: Ontwikkelings-  
psychologische en kindertherapeutische perspectieven*
- 12u15 Discussie o.l.v. **Nicole Vliegen**
- 12u40 Mededelingen door **Gaston Cluckers**
- 12u45 Lunch

#### Namiddag

- 13u45 Filmfragment
- 13u55 **Piet Decoster**  
*Kill your darlings  
Omtrent moeders, patiëntbesprekingen en  
ander noodzakelijk kwaad*
- 14u45 Koffiepauze
- 15u10 **Johan De Groef**  
*Hou me tegen.....hou me vast....laat me los  
Agressie bij personen met een  
verstandelijke handicap .*
- 16u00 Discussie o.l.v. **Peter De Wolf**
- 16u30 Sluiting en receptie

#### Zaterdag 6 juni

9.30 – 12.30

PraxisP Leuven

**workshop L. Emanuel**

Thema: Boos van buiten  
en gekwetst van binnen?!  
Vroeg complex trauma

Organisatie: RINO  
Vlaanderen en VVPT.

# Beyond Good and Evil.

## Agressie en psychoanalytische therapie

**Studiedag VVPT**  
**Vrijdag 5 juni 2015**  
**AVC UPC KuLeuven**  
**Kortenbergh**

## INSCHRIJVEN

### PRIJS

95 € vvpt-lid  
120 € externe deelnemer  
60 € studenten  
*Broodjeslunch inbegrepen*

### Verdere inlichtingen

c.vanderhallen@scarlet.be

*Accreditering voor artsen is aangevraagd.*

### INSCHRIJVEN BIJ

**info@vvpt.be**  
met vermelding van naam, werkplek, vvpt-lidmaatschap, evtl student (met bewijs)

**BETALING voor 26 mei** op reknr 001-2778467-75

of vanuit buitenland op IBAN BE05 0012 7784 6775 met swiftcode/BIC: GEBABEBB

op naam van de VVPT VZW; met vermelding van naam deelnemer.

## PERSONALIA

### Louise Emanuel

Consultant kinder-, adolescenten- en volwassenen psychotherapeut in het Child and Family Department van de Tavistock Clinic, London. Zij leidt het programma (Camden Services). Zij organiseert de postgraduate/MA opleiding in Infant Mental Health, en geeft opleiding aan psychoanalytische kinderpsychotherapeuten.

### Patrick Meurs

Ph.D., docent ontwikkelingspsychologie en -psychopathologie (Gezinswetenschappen Odisee Brussel) en klinische vaardigheden en practicum psychodynamische kindertherapie (KU Leuven), staf lid van de opleiding Psychodynamische Kinderpsychotherapie aan de KU Leuven, lid VVPT.

### Piet Decoster

Klinisch psycholoog en psychoanalytisch psychotherapeut. Werkzaam in PTC Rustenburg (Brugge) en in privé-praktijk te Zulte. Bestuurslid VVPT.

### Johan De Groef

Voormalig algemeen directeur vzw Zonnelyd psychoanalyticus (voorzitter Belg. School voor Psychoanalyse) met privépraktijk te Vilvoorde. Opleider en supervisor in de postgraduate opleiding psychoanalytische psychotherapie KU Leuven, lid VVPT.

### Caroline Vanderhallen

Klinisch psycholoog en psychoanalytisch psychotherapeut. Zorgmanager K&J in Centrum Geestelijke Gezondheidszorg Litp. Hoofddocent Groepsprocessen RINO Zuid. Bestuurslid VVPT.

### Nicole Vliegen

PhD, doceert psychodynamische therapie en is academisch verantwoordelijke voor de opleiding Psychodynamische Kinderpsychotherapie aan de KU Leuven, coördineert een praktijkteam Psychodynamische Kindertherapie binnen PraxisP; voorzitter RINO-Vlaanderen, lid VVPT.

### Peter De Wolf

Psychiater en psychoanalytisch psychotherapeut. Hij is werkzaam in een privé praktijk te Gent en in het psychiatrisch ziekenhuis Sint-Jan te Eeklo. Bestuurslid VVPT.

### Gaston Cluckers

Klinisch psycholoog en psychoanalytisch psychotherapeut, emeritus hoogleraar KU Leuven, medewerker postgraduate opleiding Psychodynamische Kinderpsychotherapie, voorzitter VVPT.